

Dalje bo založila „Matica“ letos tudi 1. zvezek „Komentiranih šolskih klasikov“ (Prešernov „Krst pri Savici“).

„Popularno-znastvena knjižnica“, ki jo bo prirejalo „Društvo slovenskih profesorjev“ in izdajala „Slovenska Šolska Matica“ kot društveno knjigo, pa začne izhajati prihodnje leto.

Glede tiskarne za tisk letošnjih društvenih knjig se pooblasti g. predsednik, da o pravem času vse potrebno ukrene.

IX. O izdaji „Berila za ponavljanje šole“ se sklene, da je najprej preskrbeti podrobni učni načrt za te šole.

Jubilejska samopomoč. Ker mi je konec meseca aprila skleniti račun za VIII. poslovno dobo, lepo prosim čestite člane, da poravnajo svoja vplačila in zaostanke vsi, ki se še niso odzvali do sedaj. Ne izkazujem rad zaostankov, je tudi mučno, ako ni vse do pičice uravnano. Vsakdo sam ve, koliko ima še plačati, saj zneski niso veliki, a v skupini se pozna. Članov je sedaj 218, a oglašanih je še nekoliko. Tudi te prosim, da izvršijo svojo dolžnost. Naj ne ostane to le prazen glas.

Studenc-Ig, 8. aprila 1907.

Franč. Ks. Trošt, t. č. predsednik.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje 11. aprila ob 2. uri pop. v šoli na Gomilskem. Vzpored: a) Volitev novega odbora, b) poročilo blagajnika in pobiranje društvenine, c) predavanje tovariša Jakšeta o pesniku Gregorčiču.

Polzela, dne 3. aprila 1907.

Anton Farčnik, t. č. predsednik.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ prijavlja v 4. številki to-le vsebino: Gost. Janko Leban. Legenda. — Dečkova želja. Fran Žgur. Pesem. — Pirhe je nesel. Kompoljski. Povest. — Vrnitev. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — V šoli. Borisov. Pesem. — Težavna vožnja. Podoba. — Naša veverica. Vasovanov. Povest. — Premodre glave. Silvester K. Narodna smešnica. — Aleksander in Diogen. Lad. Ogorek. Povest s podobo. — Spoštuj prirodu! Luč. Potočnik. Povest. — Zgode in nezgode. Ivan Kiferle. Povest. — Vlasta in Vidka. F. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. — Podlesna veterica. Avg. Sabec. Poučni spis. — Pouk in zabava. — Rebusi M. G. — Premrlo sadje ni zdravo. — Število zvezd. — Kače v Indiji. — Rešitev. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXVIII. Štev. 3. Na uvodnem mestu pribuje Drag. Pribil konec Heverochovega spisa „O hudo delnosti mladine“. — Isti pisatelj prijavlja nadaljevanje svojega spisa „Na četrtem vseučiliškem tečaju v Turnovu“. — Ign. Šijanec je opisal zanimivo črtico o „Dekliški brigadi“. — Zanimiv je tudi članek o „Višji naobrazbi slovenskega ženstva“. — Ign. Šijanec nadaljuje „Šolsko-higijenske utrinke“. — Tovariš Anton Kosi polemizuje z g. H. Družovičem glede njegove opombe o spevoigri „Letni časi“ (Popotnik t. l., štev. 2.). — „Šolstvo v tujini“ govori o meklemburškem šolstvu ki ga opisuje F. Fink. — Poleg „Književnega poročila“ objavlja ta „Popotnikova“ številka še „Razgled“ z običajnimi razpredelki.

Znanci. Povesti in orisi. Spisal Rado Murnik. V Ljubljani. Založil L. Schwentner. Cena broš. 2 K, eleg. v platno vez. 3 K, po pošti 20 h več. Strani 190. — Rado Murnik, ki si je pridobil v slovenski beletristiki že sloveče ime, je zbral v tej elegantni knjigi 16 povesti, oziroma črtice resne in humoristične vsebine, ki si pridobijo velik krog čitateljstva. Murnikovo pripovedovanje je živahno, njegov jezik slikovit in izbran. Zunanost in notranost priporočata knjigo najtopleje.

Iz polpreteklega časa. Spomini slovenskega šolnika in posojilničarja. Ponatis iz „Slovenske Zadrage“. Založil in spisal Ivan Lapajne. Strani 63. Cena? G. ravnatelj Ivan Lapajne je v tej knjižici objavil bogate spomine, ki si jih je nabral v dolgih letih uspešnega delovanja na šolskem in posojilniškem polju. Ti spomini zbude gotovo mnogo zanimanja. Njih nadaljevanje čitamo sedaj v našem listu.

Deželni muzej Rudolfinum v Ljubljani. Poročilo za l. 1906. sestavi muzejski kustos dr. phil. Walter Šmid. Vsebina: Muzejska kronika; arheološki oddelk; kulturnozgodovinska narodopisna in obrtna zbirka; knjižnica; arhiv; naravoslovski oddelk. — Risbe je izvršil akad. slikar Peter Žmitek. Med 14 poverjeniki v varstvo muzejskih koristi so naši tovariši: Martin Humek, nadučitelj v Boh. Bistrici; Janko Lokar, nadučitelj v Doblčih; Fran Lovšin, nadučitelj na Vinici; Rihard Megušar, nadučitelj v Podzemlju; Fran Šetina, nadučitelj v Črnomlju. — Brošura je temeljito delo strokovnjaka dr. Šmida.

Politiški pregled.

* **Šolstvo v deželnih zborih.** V goriškem deželnem zboru so razpravljali o prošnji ljudskošolskih in meščanskih učiteljev za znižanje službenih let in za zaračunitev stanarine v pokojnino. Poročevalec Falconer je dokazoval iz statistike, da se skoraj vse prošnje za pokojnino vlagajo med 10. in 30. letom službovanja, in da so izmed 459 učiteljev samo trije, ki uživajo pokojnino 40 letnega službovanja. Ker je država znižala svojim učiteljem službeno dobo na 35 let ter je tudi več dežel že tako storilo, naj ukrene tako tudi goriški deželni zbor, obenem pa se naj tudi stanarina šteje v pokojnino. Predloga se je vrnila deželnemu odboru v preudarek in poročilo v prihodnjem zasedanju. — V moravskem deželnem zboru je predlagal poslanec dr. Fischer, naj se ustanovijo na severnem Moravskem češke meščanske šole. — Naučni odsek gališkega deželnega zbora je razpravjal o predlogu poslanca dr. Olesnickega za ustanovitev samostojnega maloruskega vseučilišča do tedaj pa naj se popolnijo maloruske stolice na levovskem vseučilišču. Odsek se je izrekel proti maloruskemu vseučilišču, a maloruske stolice na levovskem vseučilišču se bodo brezdvomno razširjale, ako bo zanje primernih maloruskih učnih oseb. — Naučni odsek gališkega deželnega zbora je sklenil zakon o izboljšanju plač učiteljstvu. V ta namen bo treba 3.490.000 K, vendar se ne zvišajo zaraditega deželne doklade, temveč se najme deželno posojilo.

* **Dr. Edvard Gregr**, češki deželni in državni poslanec, je nagloma umrl, star 80 let. S svojim bratom Julijem Gregrom je ustanovil mladočeško stranko in njeno glasilo „Narodne Liste“. Edvard Gregr je bil neizprosni sovražnik klerikalizma in branilec nove šole. Nepozabna ostane zasluga, ki si jo je pridobil l. 1888. za vse narode naše države. Tedaj so klerikalci poizkusili atentat na sedanji ljudskošolski zakon. Princ Lichtenstein, sedanji krščanski socialc, ki pa je bil takrat še čistokrven klerikalec, je predlagal premembo ljudskošolskega zakona v klerikalnem smislu. Klerikalci so bili trdno prepričani, da zmagajo. Tedaj pa je vstal dr. Edvard Gregr in v presijajnem govoru, v govoru, ki velja po vsi pravici kot eden najznamenitejših, kar jih je bilo kdaj izrečenih v državnem zboru, pobijal Lichtensteinov predlog in ga tudi srečno premagal. Lichtensteinov predlog, o katerem je Gregr rekel, da hočejo klerikalci z njim izkopati narodom „grob nevednosti in kulturne propadlosti“, je bil odklonjen, in po Gregrovi zaslugi je bila rešena sedanja ljudska šola. V zgodovini našega ljudskega šolstva ostane nepozabno ime dr. Edvarda Gregra.

* **Viharen shod češke duhovščine.** V Pragi se je dne 2. t. m. vršil shod zveze češke nižje duhovščine. Shod je bil tako viharen, da je vladni komisar hotel večkrat shod razpustiti. Shod je protestiral proti odredbi episkopata, ki je razpustil zvezo nižjega klera. Na shod je prišlo okolo 200 župnikov in kaplanov, ki so zastopali nad 2000 pooblastil. Poročevalec kaplan Kviherz je rekel, da je zveza dosegla izboljšanje gmotnega položaja nižje duhovščine in da ne preostaja nič drugega, nego da se zveza po § 2. društvenih pravil po nalogu episkopata razide. Tajnik nadškofijskega ordinarijata v Pragi, župnik Engler, je stavil formalni predlog, da se društvo podvrže ukazu episkopata. Pri teh besedah so zadoneli protestni klici: „Tega ne storimo!“ Nastal je velik nemir. Kaplan Hruška se je izjavil proti razpustu društva, takisto več župnikov. Od druge strani je bil stavljen predlog, naj se naprosi episkopat, da se o delovanju društva pouči vnovič. Župnik Neumann je pripomnil, da so jezuitje izposlovali pri škofih razpust društva. Velikanski prigovor je pro-